

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motioner om museifrågor, lokalfrågor samt konstfrågor. Samtliga motioner har väckts under allmänna motionstiden hösten 1998.

Motionsförslag om myndighetsstrukturen på museiområdet, inrättande av nya museer m.m., stöd till museijärnvägar samt gratis entréavgifter på museer för barn och ungdom avstyrks. Likaledes avstyrks förslag om ett Foto-Sesam-projekt för att bevara foto och film.

Med anledning av två motionsförslag föreslår utskottet att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att det i kommande budgetpropositioner kort bör anges hur stor del av föregående års bidrag till olika statliga kulturinstitutioner som använts till att betala hyreskostnader.

Ett motionsyrkande med förslag att regeringen skall ges i uppdrag att utreda behovet av kultur- och samlingslokaler avstyrks. Utskottet avstyrker även en begäran att Boverket skall ges i uppdrag att se över frågan om ökade möjligheter att få bidrag till hjälpverktyg för hörselskadade i lokaler som används för kulturarrangemang.

Vidare avstyrks ett motionsyrkande som syftar till att barn och ungdomar skall ha god tillgång till repetitionslokaler.

Med hänvisning till de reguljära formerna för statens förvärv av konst genom Statens konstråd avstyrks två motioner om en staty över Konung Gustav VI Adolf respektive ett minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens och humanitetens tjänst.

Utskottet avstyrker också motionsyrkanden som rör beslutsprocessen vid Statens konstråds inköp av konst, statens helhetsansvar för estetiska och andra värden vid statliga upphandlingar samt ett principuttalande om estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar.

Till betänkandet har fogats åtta reservationer och två särskilda yttranden.

Motionerna

1998/99:Kr206 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att rädda EF Language till eftervärlden.

1998/99:Kr207 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nationalmuseum för idrott.

1998/99:Kr217 av Ingrid Burman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att Boverket ges i uppdrag att se över frågan om hjälpverktyg för hörselskadade i lokaler som används för olika kulturarrangemang.

1998/99:Kr220 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen ger regeringen i uppdrag att undersöka möjligheterna att snarast förverkliga önskemålen om en staty föreställande framlidne Gustav VI Adolf i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Kr221 av Lennart Fridén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst.

1998/99:Kr223 av Jan Backman (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av s.k. kompetensmuseer.

1998/99:Kr225 av Birgitta Sellén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett Bildens och ungdomens hus i Sundsvall.

1998/99:Kr226 av Carina Hägg och Martin Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om projektet Museum Vandalorum.

1998/99:Kr231 av Eva Flyborg (fp) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett forsknings- och utställningscentrum i Göteborg.

1998/99:Kr248 av Karl-Göran Biörsmark (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hjulångaren Erik Nordevalls bärgning och framtida förvaring i ett museum.

1998/99:Kr250 av Elver Jonsson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om museijärnvägarnas betydelse,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att museijärnvägarna i Sverige inom ramen för det samlade anslaget tillförsäkras ett ekonomiskt stöd.

1998/99:Kr255 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om redovisning av kulturinstitutionernas lokalförsörjning och hyreskostnader.

1998/99:Kr268 av Agneta Brendt och Sinikka Bohlin (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett Foto-Sesam.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett Foto-Sesam.

1998/99:Kr274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att hyror fortsättningsvis skall redovisas separat,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att värna och tillgodose barns och ungdomars tillgång till egna repetitionslokaler för deras estetiska utövningar,

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i beslutsprocessen rörande gemensam konst i större omfattning än i dag involvera medborgarna,

34. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett helhetsansvar vid upphandling för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter,

39. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att 1 % av den totala investeringskostnaden skall avsättas till estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar.

1998/99:Kr275 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

26. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts ger regeringen i uppdrag att utreda och återkomma med förslag till hur de statliga konstinköpen kan ske närmare människorna där konsten skall verka,

32. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts ger regeringen i uppdrag att utreda förutsättningarna för barns och studerandes möjligheter till fritt inträde på statsstödda museer,

36. att riksdagen beslutar att uppdraga åt regeringen att utreda behovet av kultur- och samlingslokaler i enlighet med vad i motionen anförts.

1998/99:Kr506 av Peter Pedersen (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skapandet av ett nationellt fotbollsmuseum i Degerfors.

Utskottet

Myndighetsstrukturen på museiområdet

Den splittrade *strukturen på museiområdet* behandlas i motion Kr223 (m).

Enligt motionären har regeringens ovilja att skapa en ny och grundläggande museistruktur negativa återverkningar på hela museiväsendet. Rollfördelningen mellan Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet när det gäller statsbidragsfördelning till länmuseerna måste få en slutlig lösning. Svårigheterna för museer med andra huvudmän än staten och landstingen eller för nya museer att komma in i det ekonomiska systemet är stora och förvärras genom att en tydlig struktur saknas. I motionen föreslås därför att de nuvarande beteckningarna centralmuseum och ansvarsmuseum avskaffas och att regeringen skall få i uppdrag att utarbeta ett förslag som innebär att ett antal kompetensmuseer utses på olika områden. Dessa kompetensmuseer skulle –

oberoende av huvudmän – få i uppdrag att utgöra nav inom sina respektive verksamhetsområden och att fördela statsbidrag.

Utskottet som under föregående riksmöte behandlade en motion av delvis likartat innehåll hänvisar till den då lämnade utförliga redogörelsen för de olika ställningstaganden som gjorts av Musei- och Kulturutredningarna då det gäller ansvarsmuseirollen och museistrukturen och till de uttalanden som gjorts av regeringen i denna fråga dels i 1996 års kulturproposition, dels i budgetpropositionen för år 1998.

Här kan i stark sammanfattning nämnas att regeringen i 1996 års kulturproposition uttalade att strukturen på museiområdet borde utvecklas så att regeringen skulle få bättre underlag för överblick och styrning. Vidare kan nämnas att regeringen i budgetpropositionen för år 1998 anmälde att det inom Kulturdepartementet pågick en översyn av organisationsstrukturen inom kulturområdet och att översynen skulle kunna komma att påverka strukturen inom museiområdet.

Utskottet underströk vid 1997/98 års riksmöte angelägenheten av att museiväsendet får en tydligare struktur så att möjligheterna för regeringens styrning och effektivisering inom sektorn förbättras. Utskottet utgick från att de frågor som framförts i den då behandlade motionen skulle beaktas i översynsarbetet (bet. 1997/98:KrU7 s. 2–3).

Utskottet kan konstatera att det av budgetpropositionen för år 1999 framgår att de museipolitiska frågorna, t.ex. om ansvarsmuseirollen, fortfarande bereds inom Regeringskansliet (prop. 1998/99:1 utg. omr. 17 avsnitt 11.3).

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att Kulturrådet nyligen i sitt budgetunderlag för år 2000–2002 uttalat att det inom museiområdet saknas ett forum för mer kvalificerade diskussioner i museifrågor. Strukturen inom museiområdet, med ett stort antal aktörer varav många är relativt små, torde enligt Kulturrådets bedömning inte kunna leda till att ett sådant forum spontant kan bildas. Ett sådant behov har påtalats från flera håll, anför Kulturrådet som också framhåller att bristen på samarbete hämmar utvecklingen. Kulturrådet anser sig kunna spela en viktig samordnande roll för att främja de centrala, regionala och lokala museernas möjligheter att exempelvis arbeta med frågor kopplade till samlingarna, utvecklingen av utställningsmediet, ökad tillgänglighet, digitalisering, museipedagogik och konstbildning. Detta samordningsarbete förutsätts bedrivas i nära samarbete med museerna, bl.a. genom inrättandet av en referensgrupp, anför Kulturrådet.

Utskottet förutsätter att regeringen i sin pågående översyn av bl.a. museistrukturen beaktar sådana frågor som aktualiserats i motion Kr223 (m) och även överväger de synpunkter som framförts i Kulturrådets budgetunderlag. Något särskilt initiativ från riksdagens sida med anledning av motion Kr223 (m) är inte påkallat. Motionen avstyrks således.

Principiella ställningstaganden i museifrågor

Utskottet har vid ett flertal tillfällen redovisat de principiella ställningstaganden som utskottet gjort i museifrågor (senast i bet. 1997/98:KrU7 s. 7). Ställningstagandena innebär i korthet

- att det i princip ”för närvarande” inte bör inrättas fler centrala museer, dvs. statliga museer eller med dem jämställda museer,
- att det i allmänhet inte finns skäl för riksdagen att göra en klassificering av museerna i landet eller att bedöma om ett museum har större eller mindre riksintresse,
- att läns museerna i viss utsträckning kan avlasta de statliga museerna dokumentationsuppgifter genom att inom speciella ämnesområden ta ansvar för en hela riket omfattande insamling,
- att, i den mån insatser behöver göras på ett insamlingsområde som inte i tillräcklig grad uppmärksammas eller helt förbisetts, detta i första hand får ske inom den rådande museiorganisationens ram, exempelvis genom riktade insatser,
- att det ankommer på regionala eller lokala intressenter att inrätta avdelningar inom ett länsmuseum och lokala museer.

Utskottet har även uttalat att när initiativ till nya museer m.m. tas är det initiativtagarnas ansvar att investeringar och drift kan finansieras (bet. 1995/96:KrU1 s. 19).

Ett idrottshistoriskt museum i Malmö

I motion Kr207 (m) föreslås att ett nationellt museum för idrottshistoria skall skapas i Malmö.

Utskottet avstyrkte under föregående riksmöte ett yrkande liknande det nu aktuella med hänvisning till ovan nämnda principiella ställningstaganden (bet. 1997/98:KrU7 s. 8).

Utskottet intar alltså samma ståndpunkt.

Utskottet erinrar i sammanhanget om att det finns idrottsmuseer av skiftande storlek med kommuner och föreningar som huvudmän på ett flertal platser i landet, bl.a. i Malmö. Vidare bör nämnas att Stiftelsen Sveriges Riksidrottsmuseum under åren 1992–1997 haft utställningslokaler i Globen i Stockholm. Planer på att flytta museet till Tennispaviljongen nära Stockholms stadion har måst skrinläggas. I avvaktan på att museet skall kunna flytta in i nya lämpliga utställningslokaler i Stockholm arbetar museipersonalen bl.a. med att producera utställningar till olika museer och utställningslokaler i landet. Här kan nämnas att museet samarbetar med Kungl. biblioteket om en utställning av idrottsaffischer och med Nordiska museet om en utställning om idrottens historia som skall öppnas år 2000. Vidare kan nämnas att museet har viss informationsverksamhet, främst bland skolorna i Stockholmstrakten, och viss depositionsverksamhet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr207 (m).

Av motion Kr506 (v) framgår att fotboll är en kulturyttring som engagerar de flesta i Degerfors kommun. I kommunen finns ett fotbollsmuseum som belyser Degerfors IF:s historia. Yrkande 1 i motionen syftar till att ett nationellt fotbollsmuseum skall inrättas i kommunen.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet understryka den stora betydelse som utövandet av olika idrotter har haft och har för många orter i Sverige och att vissa idrotter på en del platser förknippas intimt med den lokala historien. Andra orters historia kan på liknande sätt vara dominerade av t.ex. en stor arbetsplats som haft betydelse inte bara lokalt och regionalt utan för hela landet. Det kan t.ex. gälla ett mentalsjukhus, en industri eller en gruva. Det är givetvis av stor betydelse inte minst för den lokala identiteten att för eftervärlden bevara sådan historia och sådana minnen.

Utskottet hänvisar till de principiella ställningstaganden som refererats i det föregående och som bl.a. innebär att det i princip ”för närvarande” inte bör inrättas fler centrala, dvs. statliga, museer eller med dem jämställda museer. Vidare bör det ankomma på initiativtagarna att ansvara för att investeringar och drift kan finansieras i den mån initiativ tas till inrättande av nya museer.

Vad utskottet anfört innebär att riksdagen bör avslå motion Kr506 (v) yrkande 1.

Hjulångaren Erik Nordevall

Förslaget i motion Kr248 (fp) syftar till att hjulångaren Erik Nordevall som ligger på Vätterns botten skall bärgas och bevaras för framtiden i ett museum. Byggnader lämpade för ett sådant museiprojekt finns i Motala, där fartygets maskiner byggdes på 1800-talet.

Liknande motionsförslag har tidigare behandlats av utskottet vid olika tillfällen, senast våren 1997. Utskottet framhöll då att det inte ankommer på riksdagen att ta ställning till frågan om projektet kan förverkligas (se bet. 1996/97:KrU6). Utskottet har inte funnit anledning att ändra sitt ställningstagande.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

Bildens och ungdomens hus i Sundsvall

Motionären bakom motion Kr225 (c) anför att det på nationell nivå saknas ett fotomuseum som beskriver den fotografiska bilden och fototeknikens utveckling från 1800-talets mitt och framåt. Inom Sundsvalls kommun pågår sedan år 1994 ett projekt, kallat Bildens hus. Bildens hus skall inrymma ett fotomuseum, som skall rikta sig till alla medborgare, men speciellt till Mitt-högskolan. En viktig målgrupp för museet är ungdomen i Sundsvall, som skall ha museet som en fritidsresurs. Motionsförslaget syftar till att ett *Bildens och ungdomens hus i Sundsvall* skall bli ett nationellt fotomuseum.

Utskottet erinrar om att Nordiska museet i sin egenskap av nationellt ansvarsmuseum för svensk kulturhistoria har ett ansvar för kulturhistorisk

fotografi. Museet har på det fotografiska området som målsättning att utveckla, samordna och stödja den kulturhistoriska bilden inom museivärlden, tillhandahålla och förmedla expertkunskaper, bedriva utvecklingsarbete, undervisa och initiera samverkan och samordning mellan museer och andra institutioner. Nordiska museet har i sina samlingar ca 4 miljoner fotografier, positiv och negativ. Motivmässigt har insamlingsområdet av tradition berört svenskt liv och arbete. Fotosamlingar av varierande omfattning finns också på de statligt stödda, regionala museerna.

Vidare kan nämnas att Moderna museet har ansvar för den moderna bildkonsten och konstnärlig fotografi samt att Tekniska museet i Stockholm, som är specialmuseum inom området teknik- och industrihistoria, har samlingar som belyser fotografihistoriens tekniska utveckling, bl.a. en specialsamling av fotografier och kameror.

Utskottet konstaterar att satsningar från statens sida har gjorts och görs inom det insamlingsområde som behandlas i den aktuella motionen, nämligen det fotografiska. Enligt utskottets uppfattning ankommer det på de lokala och regionala intressenterna att besluta om och ta ansvar för hur man skall gå vidare med projektet att inrätta ett fotomuseum i Sundsvall. Riksdagen bör således inte ta något initiativ med anledning av motion Kr225 (c). Motionen avstyrks.

Museum Vandalorum i Värnamo

I motion Kr226 (s) redovisas att Stiftelsen Smålands Konstarkiv i Värnamo som drivs av Smålands konstnärsförbund har en rik utställningsverksamhet med 10–15 utställningar per år och en betydande samling nutida konst av Smålandskonstnärer. Inom stiftelsens ram har planer utarbetats på att inrätta ett forum för konstnärer och formgivare, kallat Museum Vandalorum. Det nya museet skall spegla samtidskonsten med särskild hänsyn till den samtida industridesignen. Motionen synes syfta till att staten skall stödja projektet.

Utskottet erinrar om att en särskild utredare nyligen tillkallats av regeringen för att klarlägga det statliga åtagandet på formgivnings- och designområdet. Av direktiven till utredningen framgår vilka satsningar som görs för närvarande för att främja en god utveckling inom svensk formgivning och design, t.ex. vid Nationalmuseum i Stockholm och Röhsska museet i Göteborg och att ett statligt stöd lämnas till Föreningen Svensk Form som under åren 1999–2001 har ett nationellt uppdrag på formområdet. Utredaren skall bl.a. överväga och lämna förslag till hur musei- och utställningsverksamheten på formgivnings- och designområdet kan och bör utvecklas med hänsyn till behovet av att skapa en slagkraftig mötesplats för samtida formgivning och design. I bedömningen skall såväl de statliga som icke-statliga verksamheterna på området ingå. Utredningsarbetet skall vara avslutat den 1 mars 2000 (dir. 1999:9).

Enligt utskottets uppfattning bör utredningens resultat inte föregripas. Utskottet vill tillägga att – i enlighet med vad som anförts i det föregående – det bör ankomma på initiativtagarna till nya museer att finna vägar att finansiera investeringar och drift för det nya museet. Riksdagen bör således inte ta något initiativ med anledning av motion Kr226 (s), som avstyrks.

Av motion Kr231 (fp) framgår att det under en längre tid funnits tankar på att inrätta ett emigranternas hus i Göteborg. I motionen framhålls att Göteborg också alltid har haft en betydande invandring. Regeringen bör, menar motionären bakom motionen, få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta ett nationellt forsknings- och utställningscentrum om immigration och emigration i Göteborg.

Föreningen Sverigekontakt med säte i Göteborg bedriver emigrationsforskning bl.a. inom forskningsprojektet Göteborgs-emigranten som skall belysa hur emigrationen från Sverige påverkade den stora utvandringshamnen Göteborg. Inom projektets ram samarbetar föreningen med Landsarkivet i Göteborg, Göteborgs universitets historiska institution, Svenska Emigrantinstitutet i Växjö och Emigrantregistret i Karlstad. Verksamheten vid Svenska Emigrantinstitutet i Växjö, som delvis finansieras med medel från Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv, är främst inriktad på forskning och dokumentation om svensk emigration. Vid institutet bedrivs emellertid även migrationsforskning i samarbete med universitetet i Växjö. Institutet har även utställningsverksamhet. Även verksamheten vid Emigrantregistret i Karlstad finansieras till en del genom Nämnden för enskilda arkiv vid Riksarkivet.

Då det gäller immigrationsforskning kan nämnas den verksamhet som bedrivs vid Immigrantinstitutet i Borås, en ideell organisation, vars syfte är att fungera som informations- och dokumentationscentrum då det gäller invandrar- och flyktingfrågor. Vidare bör Stiftelsen Mångkulturellt centrum i Botkyrka nämnas. Stiftelsen har till uppgift att bygga upp en kunskapsbas kring det mångkulturella samhällets historia, vilket bl.a. innebär att man på olika sätt försöker spegla hur invandringen förändrar Sverige. Immigrantinstitutet i Borås och Mångkulturellt centrum i Botkyrka finansieras delvis över Kulturdepartementets utgiftsområde, anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Vidare bör nämnas att Nordiska museet såsom ansvarsmuseum har ett övergripande ansvar för svensk kulturhistoria.

Utskottet anser att det är angeläget att så viktiga företeelser som emigrationen från och immigrationen till Sverige speglas i museers och i andra institutioners verksamhet. Ett viktigt inslag i den statliga museipolitiken är att museerna inom sina respektive insamlingsområden genom utställningar och på annat sätt skapar debatt omkring kulturarvets demokratiska funktioner, vilket torde inkludera teman om t.ex. kulturell bakgrund.

Utskottet hänvisar i övrigt till sina i det föregående refererade principiella ställningstaganden, som bl.a. innebär att det i princip "för närvarande" inte bör inrättas fler centrala museer, dvs. statliga museer eller med dem i statsbidragshänseende jämställda museer.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr231 (fp).

Enligt vad som sägs i motion Kr206 (m) måste Statens sjöhistoriska museer bevara någon tävlingsbåt från vår tid. Förslaget i motionen syftar till att segelbåten EF Language skall bevaras för eftervärlden.

Som framgår av utskottets tidigare principiella ställningstaganden som redovisats i det föregående får, i den mån insatser behöver göras på ett samlingsområde, detta i första hand ske inom den rådande museiorganisationens ram. Utskottet konstaterar således att myndigheten Statens sjöhistoriska museer – i likhet med övriga statliga museer och utifrån för museet uppställda mål – själv avgör vilka nyförvärv som skall göras till samlingarna vid de tre museer som ingår i myndigheten. Utskottet avstyrker därmed motion Kr206 (m).

Museijärnvägar

Investeringsstöd ur behållningen från särskilda lotterier, anordnade för kulturella ändamål, har utgått till museijärnvägar sedan budgetåret 1980/81. De första åren fördelades bidrag för ändamålet av regeringen. Fr.o.m. budgetåret 1984/85 prövar Kulturrådet frågor om statsbidrag enligt förordningen (1984:579) om statsbidrag till museijärnvägar. Kulturrådet får enligt bestämmelserna i förordningen besluta om att tilldela en sammanslutning eller en stiftelse som driver en museijärnväg statsbidrag. Statsbidrag kan lämnas till större investeringar vid en museijärnväg om sammanslutningen eller stiftelsen i väsentlig utsträckning själv bidrar till investeringen genom medlemmarnas egen arbetsinsats och verksamheten i övrigt i huvudsak finansieras genom biljettintäkter, överskott av varuförsäljning och liknande samt genom stöd från kommuner och landstingskommuner.

Av Kulturrådets budgetunderlag för åren 2000–2002 framgår att rådet sedan år 1984 med stöd av ovan nämnda förordning har fördelat medel till museijärnvägar och att s.k. lotterimedel har kunnat disponeras för ändamålet. De senaste tre åren har Kulturrådet emellertid inte erhållit några lotterimedel från regeringen, varför stöd till museijärnvägar inte har kunnat beviljas.

I motion Kr250 (fp) framhålls att många ideella museiföreningar gör ett uppoffrande och beundransvärt arbete för att levandegöra den kultur- och industrihistoria som forna tiders järnvägar och järnvägsmaterial representerar. Motionären bakom motionen anser att det är besvärande att regeringen upphört att överföra lotterimedel till Kulturrådet, vilket tidigare gjort det möjligt för dem som driver museijärnvägarna att utföra sin uppgift. Motionären föreslår att riksdagen skall ge regeringen i uppdrag att åter tillföra Kulturrådet dessa för statskassan små medel, så att museiföreningarnas verksamhet inte äventyras (yrkandena 1 och 2).

Utskottet konstaterar att värdefulla insatser görs av många eldsjälar på kulturarvsområdet, inte minst då det gäller att ta till vara det industrihistoriska arvet, till vilket även kommunikationssystemen – och därmed museijärnvägarna – enligt utskottets mening bör räknas. Utskottet erinrar om att en satsning på industrisamhällets kulturarv skall påbörjas under innevarande år och pågå t.o.m. år 2001. Medlen, vilka under en treårsperiod uppgår till samman-

lagt 24,5 miljoner kronor, anvisas under anslaget G 2 Bidrag till kulturmiljövård. En särskild utredare har haft i uppdrag att utreda och lämna förslag till formerna för och den närmare inriktningen av denna satsning. Förslagen bereds för närvarande inom Kulturdepartementet.

Utskottet beklagar att det överskott av traditionella lotterier som årligen anordnas av AB Svenska Spel till förmån för kulturella ändamål är förhållandevis begränsat och att regeringen därför bedömt att det inte är möjligt att överföra medel till Kulturrådet. Som redovisats är det således regeringen som beslutar om dessa lotterimedels användning.

Utskottet kan inte finna att det är motiverat att riksdagen skall ta något initiativ i frågan. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion Kr250 (fp).

Fråga om gratis inträde på museer för barn och studerande

I motion Kr275 (v) yrkas att regeringen skall få i uppdrag att tillsätta en utredning om förutsättningarna för barns och studerandes möjligheter att gå gratis på museer (yrkande 32).

Utskottet som vid tidigare tillfällen – senast vid föregående riksmöte – behandlat liknande yrkanden erinrar om att ett av de kulturpolitiska målen syftar till att kulturpolitiken skall verka för allas möjlighet till kulturupplevelser. Liksom tidigare anser utskottet att de statliga och statsunderstödda institutionerna självfallet bör ha en prispolitik som gagnar detta mål. Det bör ligga också i de angivna institutionernas och andra offentligt stödda institutioners eget intresse att ha en prispolitik som i ett längre perspektiv leder till att de kan hålla kvar och om möjligt öka sin publik. Då det gäller frågan om fri entré för barn och ungdom vill kulturutskottet – liksom vid föregående riksmöte – tillägga att kultur för barn och ungdom generellt sett har en så hög prioritet att det är särskilt angeläget att denna grupp uppmärksammas då institutionerna fastställer sina biljettpriser. (Jämför bet. 1996/97:KrU1 s. 48–49 och 1997/98:KrU1 s. 36–37.)

Utskottet är inte berett att ta initiativ till en utredning av det slag som föreslagits i det aktuella motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Fråga om inrättande av ett Foto-Sesam

För budgetåret 1995/96 avsattes 235 miljoner kronor för sysselsättningsinsatser på kulturområdet i det s.k. Sesam-projektet. Projektet syftade till att skapa bättre förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av kulturarvet och till att öka tillgängligheten till samlingarna bl.a. genom digitalisering. Projektet avslutades under år 1998. Regeringen avser att utarbeta en slutrapport under år 1999 med en utvärdering av projektet.

I motion Kr268 (s) framhålls att vårdbehoven är omfattande när det gäller foto och film och att vården av fotosamlingarna inte ryms inom ramen för museernas, arkivens och bibliotekens ordinarie anslag. Erfarenheterna från den s.k. Sesam-satsningen bör tas till vara, anför det. Motionen syftar till att ett s.k. Foto-Sesam skall inrättas.

Även motionärerna bakom motion Kr273 (c) anser att erfarenheterna från Sesam-projektet nu skall användas för att ta till vara de fotosamlingar som

finns i museer i hela landet. Regeringen bör få i uppdrag att låta utreda möjligheterna att inrätta ett s.k. Foto-Sesam (yrkande 9).

Motionsyrkanden liknande de nu aktuella har behandlats av utskottet vid tidigare riksmöten, senast under 1997/98 års riksmöte. Utskottet erinrade då om att Nordiska museet är ansvarsmuseum för kulturhistorisk fotografi och att Fotosekretariatet vid museet tillsammans med Fotorådet med representanter för museer, arkiv och bibliotek hade upprättat en bevarandeplan för svensk fotografi, benämnd Mot glömskans tyranni. I planen föreslogs att ett Foto-Sesam skulle inrättas i syfte att bevara, vårda och tillgängliggöra de fotografiska samlingarna i museer och arkiv. Utskottet erinrade också om att medel inom ramen för Sesam-projektet i något fall beviljats för bevarande av fotosamlingar och att Sesam-projektet gjort det möjligt för Svenska Filminstitutet att restaurera ett antal svenska långfilmer i färg från 1950-, 1960- och 1970-talen. Utskottet förutsatte att satsningarna på arbetsmarknadspolitiska åtgärder skulle kunna få en inriktning mot insatser för bildbevarande (bet. 1997/98:KrU1 s. 59–60).

En särskild enhet, Centrum för kulturhistorisk fotografi, inrättades den 1 juli 1998 vid Nordiska museet. I enheten ingår Fotosekretariatet. I centrumets uppgifter ingår att leda och utveckla det fotografiska arbetet vid museet, stimulera till ökat tillgängliggörande och till en intensifierad forskning om museets fotografiska samlingar. Centrumet stödjer också sådan verksamhet vid landets övriga museer och andra fotosamlade institutioner.

I budgetpropositionen för år 1999 föreslogs en försöksverksamhet, benämnd Kulturarvs-IT, som syftar till att kulturarvet skall göras mer tillgängligt. Satsningen finansieras inom ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade, och avser samlingarna i framför allt de centrala kulturarvsinstitutionerna och de regionala museerna. Verksamheten syftar dels till att personer med arbetshandikapp skall få arbete, dels till att öka möjligheterna för t.ex. skolor och andra utbildningsinstitutioner att ta del av museernas samlingar. Av propositionen framgår att en arbetsenhet vid varje regionalt museum skall inrättas. Enheten skall göra fotografier, arkivmaterial m.m. tillgängliga genom digital registrering, inläsning och bearbetning. I försöksverksamheten skall vidare ingå en särskild regionalpolitisk satsning på tre orter, nämligen Kiruna, Ulrikfors och Grängesberg (prop. 1998/99:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.4).

I sammanhanget kan också nämnas att en särskild utredare i dagarna avslutar sitt arbete med att se över förutsättningarna för att bevara och göra dokumentära filmer tillgängliga i framtiden (Ku 1998:03).

Utskottet förutsätter att regeringen i samband med beredningen av resultaten av utvärderingen av Sesam-projektet överväger hur arbetet fortsättningsvis skall bedrivas med att bevara och göra den fotografiska bilden tillgänglig. Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena, som således avstyrks.

Vissa lokalfrågor

I två motioner, Kr255 (m) yrkande 13 och Kr274 (mp) yrkande 7, begär motionärerna att det i anslutning till resultatredovisningarna för kulturin-

stitutionerna i budgetpropositionen varje år skall finnas en *separat redovisning av hyreskostnaderna*.

I sammanhanget kan nämnas att Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, som är en kommitté under Finansdepartementet, för närvarande ser över principerna för Statens fastighetsverks hyressättning av ändamålslokaler på kulturområdet. En rapport från projektet beräknas bli klar under hösten 1999.

I samband med att utskottet våren 1998 yttrade sig till finansutskottet över proposition 1997/98:137 Förvaltning av statens fastigheter och statliga myndigheters lokalförsörjning, m.m. påpekade utskottet – utan att frågan hade tagits upp i propositionen – att lokalhyran utgör en mycket stor del av vissa kulturinstitutioners totala kostnader och att det skulle vara av värde om regeringen i resultatredovisningen under institutionernas anslag i kommande budgetpropositioner kort anger hur stor del av föregående års anslag som använts till att betala hyreskostnader (yttr. 1997/98:KrU3y). Finansutskottet tog i sitt betänkande 1997/98:FiU25 Statlig fastighetsförvaltning och lokalförsörjning, m.m. inte upp frågan om en separat redovisning av hyreskostnaderna.

Utskottet anser att det är viktigt att bidragen till verksamheten vid olika kulturinstitutioner kan jämföras med varandra och att det därvid lätt skall kunna utläsas hur stor del av bidragen som är avsatta till den faktiska verksamheten vid institutionerna respektive till hyreskostnader.

Utskottet vidhåller således sin uppfattning från våren 1998 och anser i likhet med motionärerna att det i kommande budgetpropositioner kort bör anges hur stor del av föregående års bidrag till olika institutioner som använts till att betala hyreskostnader. Utskottet tillstyrker motionerna Kr255 (m) yrkande 13 och Kr274 (mp) yrkande 7. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I motion Kr275 (v) yrkar motionärerna att regeringen ges i uppdrag att *utreda behovet av kultur- och samlingslokaler* (yrkande 36).

Som framgår av motionen har Boverket så sent som i mars år 1998 på regeringens uppdrag utrett de framtida behoven av stöd till icke-statliga kulturlokaler. I samband med behandlingen av regeringens förslag hösten 1998 att ta bort det statliga bidraget till allmänna samlingslokaler uttalade utskottet att bidrag till dessa lokaler behövs även i fortsättningen för att kultur- och föreningslivet skall kunna ges goda möjligheter att fortsätta med sin verksamhet i hela landet (bet. 1998/99:KrU1 s. 82–83, rskr. 1998/99:58). Utskottet vidhåller denna uppfattning och förutsätter att regeringen beaktar denna inställning i samband med beredningsarbetet inför budgetpropositionen för år 2000. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandet är enligt utskottets uppfattning inte påkallad. Utskottet avstyrker således motion Kr275 (v) yrkande 36.

Motionärerna bakom motion Kr217 (v) begär att Boverket ges i uppdrag att se över frågan om ökade möjligheter att få bidrag till *hjälpverktyg för hörsel-skadade i lokaler som används för kulturarrangemang* (yrkande 1).

Av förordningen (1994:1215) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. framgår att byggnader, bl.a. de som innehåller lokaler till vilka

allmänheten har tillträde, skall vara utförda på ett sådant sätt att lokalerna är tillgängliga för och kan användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Med det senare menas bl.a. nedsatt hörsel. Bestämmelsen gäller vid nybyggnad och i vissa fall vid ändringar. Hänsyn måste i det sistnämnda fallet tas till ändringens omfattning och byggnadens förutsättningar. Enligt Boverkets föreskrifter skall samlingslokaler som är avsedda för allmänheten och som byggs eller ändras utrustas med teleslinga eller annan teknisk lösning som gör det möjligt för personer med nedsatt hörsel att lyssna (BFS 1998:38 avsnitt 3:126). Vid ändring gäller det förbehåll som angetts ovan.

För icke-statliga kulturlokaler och allmänna samlingslokaler kan bidrag lämnas till handikappanpassning för både nybyggnation och för äldre byggnader. Budgetåret 1995/96 lämnades drygt 18 miljoner kronor i bidrag direkt riktat till handikappanpassning till allmänna samlingslokaler runt om i landet. Till detta skall läggas bidrag till handikappanpassning som utan att särredovisas ingick i ny- och ombyggnationer.

I samband med riksdagsbehandlingen av 1996 års kulturproposition antogs nationella mål för kulturpolitiken, bl.a. ett delaktighetsmål, som innebär att kulturpolitiken skall omfatta alla medborgare. År 1997 fick Kulturrådet regeringens uppdrag att göra en kartläggning och ett handlingsprogram för att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet. Uppdraget redovisades i Kulturrådets rapport (1998:3) Funktionshindrades tillgång till kultur. I budgetpropositionen för år 1999 föreslog regeringen att Kulturrådet skulle få ökade medel för att förverkliga vissa delar av handlingsprogrammet, vilket också blev riksdagens beslut (prop. 1998/99:1, utg.omr. 17 s. 42, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55). Kulturrådet har, vilket framgår av regeringsbrevet för år 1999, även fått ett övergripande ansvar för att fullfölja handlingsprogrammet. Utskottet har inhämtat att en av de delar av handlingsprogrammet som Kulturrådet i första hand skall satsa på är att göra kulturinstitutionerna tillgängliga för funktionshindrade.

Utskottet uttalade senast i sitt betänkande 1998/99:KrU5 Vissa teater- och musikfrågor att det är angeläget att funktionshindrades tillgång till kultur förbättras. Utskottet hänvisade därvid bl.a. till 1996 års kulturproposition, där det anfördes att viktiga delar av kulturlivet bedrivs i institutionella former och att ansvaret för att anpassning sker och resurser avsätts för de funktionshindrades delaktighet ligger även hos de enskilda institutionerna.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det inte behövs någon särskild utredning av det slag som framförs i motionen. Motion Kr217 (v) yrkande 1 avstyrks därför.

I motion Kr274 (mp) påtalar motionärerna behovet av *god tillgång till repetitionslokaler för barn och ungdomar* för deras estetiska verksamhet (yrkande 21).

Utskottet noterar att frågan om tillgång till repetitionslokaler i första hand är en angelägenhet för kommunerna.

Utskottet har inhämtat att Kommunförbundet åren 1990, 1993 och 1997 undersökt tillgången till repetitionslokaler i 252 av landets kommuner. Av undersökningen kan utläsas att antalet repetitionslokaler år 1990 uppgick till

378, år 1993 till 624 och år 1997 till 533. Dessutom fanns vart och ett av åren över 100 s.k. musikhus (107, 141 respektive 125 stycken).

Utskottet vill också erinra om att Ungdomsstyrelsen i regleringsbrevet för år 1999 av regeringen fått i uppdrag att göra en översyn av föreningslivets tillgång till lokaler av olika slag för ungdomsverksamhet i hela landet. Härtill bör påpekas att en del av föreningslivets lokaler, t.ex. de allmänna samlingslokaler, är tillgängliga även för icke-föreningsanslutna ungdomar.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motion Kr274 (mp) yrkande 21.

Bild och form samt konsthantverk

I två motioner yrkas att riksdagen skall uttala sig om utförande av två, i motionerna angivna, *konstnärliga verk*.

Enligt motion Kr220 (m) bör regeringen få i uppdrag att undersöka möjligheterna att snarast förverkliga önskemålen om en staty föreställande framtidne Konung Gustav VI Adolf. Motionären framhåller att Konung Gustav VI Adolf manifesterar demokratins kungadöme och påminner om att han var en framstående kulturpersonlighet, arkeolog och samlare.

Uppförandet av ett minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens och humanitetens tjänst föreslås i motion Kr221 (m). Motionären menar att det finns skäl att på detta sätt uppmärksamma de goda förebilderna och vardagshjältarna. Genom ett sådant minnesmärke skulle samtidigt de hedras som – trots att vi levat i fred – fått sätta livet till.

Utskottet vill kort redovisa de reguljära formerna för statens förvärv av konst.

Riksdagen har godkänt övergripande mål för Statens konstråds verksamhet. Enligt dessa mål har Statens konstråd till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, att medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten samt att sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö (SFS 1996:1597). Medel för ändamålet anvisas inom utgiftsområde 17 under anslaget D 2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön (beträffande budgetåret 1999 se prop. 1998/99:1 utg.omr. 17 s. 71–77, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55).

Regeringen har i regleringsbrev satt upp verksamhetsmål för Konstrådet. Bl.a. skall förvärv av fast konst till ny- och ombyggnadsprojekt för statligt lokalbruk prioriteras framför konstansatningar i offentliga miljöer som inte brukas av staten. Vid ansatningar i offentliga miljöer som inte brukas av staten skall fast konst till bostadsområden samt skolor och andra miljöer för barn och ungdom prioriteras. Kvalificerade uppdrag som gäller fast konst skall fördelas till många konstnärer, även till unga konstnärer. Förvärv av konst till befintliga lokaler som brukas av staten skall göras för att tillgodose statliga myndigheters ansökningar. Förvärv av konst skall göras över hela landet. Konstrådet skall som största beställare av offentlig konst i landet främja förnyelse och utveckling inom området. Konstrådet skall även medverka till en gynnsam utveckling inom arkitektur-, form- och designområdet i enlighet

med de av riksdagen beslutade målen för statens engagemang i arkitektur, formgivning och design.

Utskottet anser att det inte bör vara riksdagens uppgift att uttala sig om vilka enskilda konstverk som skall beställas, utföras och uppföras.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår yrkandena i motionerna Kr220 (m) och Kr221 (m) om uttalanden om vissa konstverk.

Regeringen bör enligt motion Kr275 (v) få i uppdrag att göra en översyn av Statens konstråd och därvid utreda hur *de statliga konstinköpen* kan ske närmare de människor i vilkas miljö konsten skall placeras. Regeringen bör därefter förelägga riksdagen förslag i frågan (yrkande 26).

I motion Kr274 (mp) begärs att medborgarna i större utsträckning än vad som är fallet i dag skall involveras i beslutsprocessen vid förvärv av konst för offentliga miljöer som inte brukas av staten (yrkande 33). Fastighetsägare, brukare och allmänhet skall ges möjlighet att komma till tals.

Utskottet avstyrkte vid föregående riksmöte ett motionsyrkande som motsvarar de nu aktuella yrkandena (bet. 1997/98:KrU10 s. 2–3). Utskottet redovisade de övergripande målen för Konstrådet och att ett återrapporteringskrav givits i regleringsbrevet enligt vilket Konstrådet skall redovisa olika samarbetsformer vid anskaffning av konst. Utskottet hade vidare inhämtat att Konstrådet genomgående tillämpar ett samråd med fastighetsägare, arkitekter och brukare, där frågor om placering av verk och val av konstnärer berörs.

Liksom vid föregående riksmöte vill utskottet understryka att det är av stor vikt att brukarna ges möjlighet att aktivt delta i beslutsprocessen och att känna delaktighet i den konstnärliga utsmyckningen när staten genom Konstrådet bidrar till konstnärlig utsmyckning av icke-statliga miljöer. Ett led i detta arbete är bl.a. de informationsinsatser och den konstpedagogiska verksamhet som rådet enligt de övergripande målen skall ansvara för.

Utskottet vill påminna om att det främst är kommunerna som har huvudansvaret för utformningen och den konstnärliga utsmyckningen av icke-statliga gemensamma miljöer.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Kr274 (mp) yrkande 33 och Kr275 (v) yrkande 26.

Kvalitetstänkande, kunskaper om människans psyke och livsutveckling, social medvetenhet och insikt om människors behov av en god livsmiljö bör enligt motion Kr274 (mp) vara utgångspunkter vid statlig upphandling av byggnader och anläggningar. Staten bör ta ett *helhetsansvar för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter vid upphandling* (yrkande 34).

Vid 1997/98 års riksmöte godkände riksdagen regeringens förslag till mål för en statlig politik för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Som ett första steg i förverkligande av handlingsprogrammet antogs regeringens förslag till lagar om ändring i väglagen (1971:948), plan- och bygglagen (1987:10) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg. I propositionen redovisades ett antal åtgärder som regeringen avsåg att vidta för att staten skall vara förebildlig när det gäller arkitektur, formgivning och design. Uppdrag har därefter läm-

nats till Statens fastighetsverk att initiera erfarenhetsutbyte mellan statliga myndigheter som förvaltar fastigheter och att ta fram en exempelsamling och vägledning i upphandlingsfrågor. De statliga myndigheterna har fått i uppdrag att upprätta egna kvalitetsprogram. Vid 1997/98 års riksmöte beslöt riksdagen vidare om en sådan ändring av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling att, när det bedöms vilket anbud som är det mest fördelaktiga, hänsyn skall tas till samtliga omständigheter, däribland kvalitet och estetiska egenskaper (prop. 1996/97:153, bet. 1997/98:FiU7, rskr. 1997/98:61).

Utskottet anser att det inte finns anledning för riksdagen att göra något sådant tillkännagivande som begärs i motion Kr274 (mp) yrkande 34, varför yrkandet avstyrks.

I motion Kr274 återkommer Miljöpartiet med ett förslag om att riksdagen skall ge regeringen till känna att 1 % av den totala investeringskostnaden skall avsättas till *estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar* (yrkande 39).

Vid behandlingen av den arkitekturpolitiska propositionen år 1998 bereddes bostadsutskottet tillfälle att yttra sig till kulturutskottet över propositionen och de aktuella motionerna. Bostadsutskottet anförde att det i det fortsatta arbetet med arkitektur och formgivning ingår att behandla frågor om styrmedlens konsekvenser för den byggda och formade miljön. Bostadsutskottet exemplifierade med att staten kräver att kommunerna i de lokala investeringsprogrammen för ekologisk utveckling och omställning skall redovisa hur de arkitektoniska kvaliteterna skall tas till vara (yttr. 1997/98:BoU6y).

Kulturutskottet anser – liksom vid 1997/98 års riksmöte – att de statliga konstinköpen bör grundas på en kulturpolitisk bedömning snarare än kopplas till omfattningen av byggandet vid en viss tidpunkt. Dock borde 1 % av den totala byggkostnaden kunna vara ett rimligt riktmärke. Omtanke om estetisk utformning, materialval m.m. och omsorg om hela miljöers utformning borde kunna genomsyra byggprojekt utan att det satts upp ett särskilt mål för hur stor – eller liten – andel som skall avsättas för ändamålet.

Utskottet föreslår – med samma motivering som tidigare år – att riksdagen avslår det nu aktuella motionsyrkandet, dvs. motion Kr274 (mp) yrkande 39.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *myndighetsstrukturen på museiområdet* att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr223,
res. 1 (m)
2. beträffande *ett idrottshistoriskt museum i Malmö* att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr207,
3. beträffande *ett fotbollsmuseum i Degerfors* att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr506 yrkande 1,
4. beträffande *hjulångaren Erik Nordevall* att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr248,
5. beträffande *Bildens och ungdomens hus i Sundsvall* att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr225,
res. 2 (c, mp)

6. beträffande *Museum Vandalorum i Värnamo*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr226,
7. beträffande *ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr231,
res. 3 (fp)
8. beträffande *EF Language*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr206,
9. beträffande *museijärnvägar*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr250,
res. 4 (fp)
10. beträffande *gratis inträde på museer för barn och studerande*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 32,
res. 5 (v)
11. beträffande *inrättande av ett Foto-Sesam*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Kr268 och 1998/99:Kr273 yrkande 9,
12. beträffande *separat redovisning av hyreskostnader*
att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:Kr255 yrkande 13 och 1998/99:Kr274 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
13. beträffande *utredning om behovet av kultur- och samlingslokaler*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 36,
14. beträffande *bidrag till hjälpverktyg för hörselskadade i lokaler som används för kulturarrangemang*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr217 yrkande 1,
res. 6 (v)
15. beträffande *tillgång till repetitionslokaler för barn och ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 21,
16. beträffande *konstnärliga verk*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Kr220 och 1998/99:Kr221,
17. beträffande *de statliga konstinköpen*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Kr274 yrkande 33 och 1998/99:Kr275 yrkande 26,
18. beträffande *statens helhetsansvar för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter vid upphandling*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 34,
res. 7 (mp)
19. beträffande *estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 39.
res. 8 (c, mp)

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Dan Kihlström (kd), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp), Roy Hansson (m) och Willy Söderdahl (v).

1. Myndighetsstrukturen på museiområdet (mom. 1)

Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Myndighetsstrukturen på museiområdet som börjar med "Utskottet förutsätter" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringen i sitt arbete med att se över myndighetsstrukturen på museiområdet, förutom att överväga de synpunkter som framförts i Kulturrådets budgetunderlag, också skall pröva de förslag som väckts i motion Kr223 (m) och som innebär att ett antal kompetensmuseer skall utses på olika områden. Oberoende av vilka som är huvudmän för dessa museer, skall de fungera som nav inom sina respektive verksamhetsområden och fördela tillkommande statsbidrag.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr223 (m) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *myndighetsstrukturen på museiområdet*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr223 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Bildens och ungdomens hus i Sundsvall (mom. 5)

Ewa Larsson (mp) och Birgitta Sellén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bildens och ungdomens hus i Sundsvall som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion Kr225 (c) konstaterar utskottet att det saknas ett museum som på nationell nivå behandlar alla aspekter av företeelsen fotografi. Det är därför välkommet att man i Sundsvall tagit initiativ till att inrätta ett särskilt fotomuseum, eftersom fotografi är ett samlingsområde som hittills inte har uppmärksamats tillräckligt. Det är också glädjande att projektansvariga i hög grad tar sikte även på de unga i Sundsvall och eftersträvar ett aktivt samarbete med Mitthögskolan. Regeringen bör därför i kommande budgetproposition föreslå åtgärder i syfte att Bildens och ungdomens hus i Sundsvall skall kunna inrättas som ett nationellt fotomuseum.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr225 (c) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *Bildens och ungdomens hus i Sundsvall*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr225 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg (mom. 7)

1998/99:KrU6

Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg som börjar med ”Utskottet anser” och slutar med ”motion Kr231 (fp)” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är angeläget att så viktiga företeelser som emigration från och immigration till Sverige speglas i museers och andra institutioners verksamhet. Det finns därför starka skäl att välkomna det förslag som framförts i motion Kr231 (fp). I likhet med motionärerna bakom den nu aktuella motionen anser utskottet att regeringen skall utreda de närmare förutsättningarna för att inrätta ett nationellt forsknings- och utställningscentrum för emigrations- och immigrationsfrågor i Göteborg i syfte att därefter förelägga riksdagen förslag i frågan. Regeringen bör därvid överväga om den i motionen föreslagna lokaliseringen till Tullhuset i Göteborg är ändamålsenlig.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr231 (fp) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr231 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Museijärnvägar (mom. 9)

Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Museijärnvägar som börjar med ”Utskottet konstaterar” och slutar med ”motion Kr250 (fp)” bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att värdefulla insatser görs av många eldsjälar då det gäller att levandegöra det kulturhistoriska arvet i form av museijärnvägar. De bidrag som tidigare lämnats till investeringar vid museijärnvägar har varit förhållandevis små och har som framhålls i motion Kr250 (fp) inte belastat statsbudgeten. Enligt utskottets uppfattning är det inte acceptabelt att stödet upphört att utgå på grund av att överskottet på de statliga kulturlotterierna minskat. Utskottet anser därför att regeringen i budgeten för år 2000 skall beräkna medel på kulturbudgeten för detta ändamål.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr250 (fp) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande museijärnvägar

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr250 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Fråga om gratis inträde på museer för barn och studerande som börjar med "Utskottet som" och slutar med "därför avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom motion Kr275 (v) att det är angeläget att barn och ungdomar stimuleras att besöka museer (yrkande 32). Det är därför oroande att dessa båda gruppers museibesök minskat de senaste åren. Ett skäl härtill kan – som framhålls i den aktuella motionen – vara museernas inträdesavgift. Utskottet delar den uppfattning som uttrycks i den aktuella motionen, nämligen att det skall vara fri entré på statligt stödda museer för barn och studerande.

Mot den angivna bakgrunden bör regeringen tillsätta en utredning om förutsättningarna för att låta barn och studerande gå fritt på museer. I utredningsuppdraget bör ingå att se på de eventuella konsekvenserna för museerna av minskade biljettintäkter, att undersöka hur läraravtal och timplaner påverkar barns möjligheter att inhämta kunskap på museerna samt att utreda vilka pedagogiska resurser som finns på de statsunderstödda museerna för att ta emot barngrupper. Utredningen bör föreslå åtgärder som förbättrar barns och studerandes möjlighet att inhämta kunskaper på våra statsunderstödda museer.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr275 (v) yrkande 32 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *gratis inträde på museer för barn och studerande* att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkande 32 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Bidrag till hjälpverktyg för hörselskadade i lokaler som används för kulturarrangemang (mom. 14)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Vissa lokalfrågor som börjar med "Utskottet uttalade" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Trots att vissa insatser görs för att göra kulturinstitutioner tillgängliga för bl.a. hörselskadade är det enligt utskottets mening långt ifrån tillräckligt.

Utskottet anser att det är en självklarhet att alla skall ha rätt att ta del av och kunna vara delaktiga i kultur- och föreningslivet.

Utskottet finner därför att Boverket bör ges i uppdrag att se över frågan och beräkna kostnaderna för nödvändiga, ökade bidrag till hjälpverktyg för hörselskadade i lokaler som används för kulturarrangemang.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr217 (v) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *bidrag till hjälpverktyg för hörselskadade i lokaler som används för kulturarrangemang*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr217 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Statens helhetsansvar för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter vid upphandling (mom. 18)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bild och form samt konsthantverk som börjar med "Utskottet anser att det inte finns" och slutar med "yrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör staten i enlighet med vad som anförs i motion Kr274 (mp) ta ett helhetsansvar för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter vid upphandling. Staten bör därvid föregå med gott exempel. De åtgärder som hittills vidtagits för att främja en sådan utveckling är enligt utskottets mening inte tillräckliga. Regeringen bör därför överväga vilka ytterligare åtgärder som bör genomföras och förelägga riksdagen förslag i frågan. Vad utskottet anför bör riksdagen med bifall till motion Kr274 (mp) yrkande 34 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *statens helhetsansvar för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter vid upphandling*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr274 yrkande 34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

8. Estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar (mom. 19)

Ewa Larsson (mp) och Birgitta Sellén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bild och form samt konsthantverk som börjar med "Vid behandlingen" och slutar med "yrkande 39" bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar om att det sedan år 1937 finns en rekommendation om att 1 % av byggnadskostnaderna bör avsättas till utsmyckning av offentliga byggnader. Utskottet instämmer med vad som anförs i motion Kr274 (mp) om vikten av att riksdagen tar ett principbeslut om att minst 1 % av den totala investeringskostnaden bör avsättas till estetisk utsmyckning vid byggande av vägar och broar samt vid all ny- och ombyggnation av sådana offentliga lokaler, hyresbostäder och bostadsrätter som erhåller någon form av statligt stöd. Riksdagen bör med bifall till motion Kr274 (mp) yrkande 39 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr274 yrkande 39 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

1. Konstnärliga verk (mom. 16)

Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m) anför:

Vi har på grundval av den ansvarsfördelning som riksdagen beslutat beträffande förvärv av fast konst till statliga och icke statliga miljöer samt inköp av konst för befintliga lokaler som brukas av staten avstått från att yrka bifall till motion Kr220 (m) om en undersökning av möjligheterna att förverkliga önskemålen om en staty föreställande framlidne Konung Gustav VI Adolf. Vi vill dock framhålla att goda skäl för uppförande av en sådan staty har framförts i motionen och att det saknas statyer på allmän plats över vårt sekels konungar.

2. Konstnärliga verk (mom. 16)

Inger Davidson (kd), Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Dan Kihlström (kd), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp) och Roy Hansson (m) anför:

Vi har på grundval av den ansvarsfördelning som riksdagen beslutat beträffande förvärv av fast konst till statliga och icke statliga miljöer samt inköp av konst för befintliga lokaler som brukas av staten avstått från att yrka bifall till motion Kr221 (m) om uppförande av ett minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens och humanitetens tjänst. Vi vill dock framhålla att goda skäl har framförts i motionen för uppförande av ett sådant minnesmärke. Syftet med förslaget har också varit att de goda förebilderna och vardagshjältarna skulle uppmärksammas och att de som fått sätta livet till – trots att vi levat i fred – skulle hedras.

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	3
Myndighetsstrukturen på museiområdet	3
Inrättande av nya museer m.m.	5
Principiella ställningstaganden i museifrågor.....	5
Ett idrotthistoriskt museum i Malmö	5
Ett fotbollsmuseum i Degerfors	6
Hjulångaren Erik Nordevall	6
Bildens och ungdomens hus i Sundsvall	6
Museum Vandalorum i Värnamo	7
Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg	8
EF Language	9
Museijärnvägar	9
Fråga om gratis inträde på museer för barn och studerande.....	10
Fråga om inrättande av ett Foto-Sesam.....	10
Vissa lokalfrågor.....	11
Bild och form samt konsthantverk	14
Hemställan	16
Reservationer.....	19
1. Myndighetsstrukturen på museiområdet (mom. 1), (m).....	19
2. Bildens och ungdomens hus i Sundsvall (mom. 5), (mp, c).....	19
3. Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg (mom. 7), (fp).....	20
4. Museijärnvägar (mom. 9), (fp).....	20
5. Gratis inträde på museer för barn och studerande (mom. 10), (v)...	21
6. Bidrag till hjälpverktyg för hörselskadade i lokaler som används för kulturarrangemang (mom. 14), (v)	21
7. Statens helhetsansvar för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter vid upphandling (mom. 18), (mp).....	22
8. Estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar (mom. 19), (mp, c).....	22
Särskilda yttranden	23
1. Konstnärliga verk (mom. 16), (m)	23
2. Konstnärliga verk (mom. 16), (m, kd, c, fp)	23